

от доц. д-р Стефан Найденов Найденов, дм
Клиника по пропедевтика на вътрешните болести
“Проф. д-р Ст. Киркович”, УМБАЛ “Александровска”,
Медицински Университет – София

Относно: Дисертационен труд на тема

„Предикция на свободен от пристъпи период при пациенти с аблация по повод пароксизмално и персистиращо предсърдно мъждене чрез предпроцедурни данни за предсърдната сърдечна активност и клинични показатели”

за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“ на д-р Искрен Стефанов Гарвански, лекар към отделение по електрофизиология и кардиостимулация, Аджибадем Сити Клиник, задочен докторант в Института по биофизика и биомедицинско инженерство към БАН, докторантска програма „Физиология на животните и човека – физиология на сърдечно-съдовата система“.

Дисертационният труд включва общо 117 страници, от които: 1 заглавна страница, 1 стр. – съдържание, 1 стр. – списък на използваните съкращения, 1 стр. – въведение, 16 стр. - литературен обзор; 13 стр. - цел, задачи, материал и методи; 36 стр. - резултати, 5 стр. – обсъждане на резултатите и приноси; 7 стр. - цитирани изследвания (библиография) и 37 стр. - приложения. Дисертацията е онагледена с 18 фигури към основния текст, 39 илюстрации към „Приложения“ и 9 таблици (към основния текст)

Дисертационният труд е структуриран по класически начин с относително спазване на пропорциите между отделните му части според общоприетите у нас изисквания.

Актуалност на темата

Темата на дисертационния труд е актуална, както в теоретичен, така и в научно-практически аспект. За това твърдение имам следните основания:

1. Предсърдното мъждене (ПМ) е най-често срещаната аритмия, изискваща лечение – засяга 3% от общата популация, а при лица на възраст >40 год. доживотният риск се оценява на ~25%.

2. Предсърдното мъждене е сред водещите рискови фактори за исхемичен инсулт и системен артериален емболизъм (1 от 3-5 инсулта се дължи на ПМ).

Своевременното диагностициране и лечение на тази аритмия е изключително важно за благоприятна дългосрочна прогноза при тези пациенти.

3. Антиаритмичните медикаменти имат по-скоро „скромна“ ефективност в поддържане на синусов ритъм в дългосрочен аспект. Катетърната аблация (КА) е алтернатива на медикаментозното лечение, но въпреки значимия напредък в аблационните техники при ПМ, при част от пациентите възникват рецидивите на ПМ. Възможностите за предикция на свободен от пристъпи период след катетърна аблация понастоящем са сравнително малки.

Познаване на проблема

От направения обзор се вижда, че авторът задълбочено се е запознал с наличната литература по въпроса. Ще отбележа само някои основни изводи, които произлизат от обзора:

1. Катетърната аблация при ПМ е сравнително ефективна възможност за контрол на ритъма при симптоматично ПМ в краткосрочен аспект, но дългосрочните резултати по отношение на задържането на синусов ритъм са несигурни поради голямата хетерогенност на пациентите по отношение на придружаващите рискови фактори и заболявания.

2. Идентифицирането на предиктори за поддържане на синусов ритъм и създаването на алгоритъм, включващ тези предиктори е важно за клиничната практика при селектиране на пациентите с ПМ, които биха имали най-големи ползи от катетърна аблация с оглед задържане на синусов ритъм за продължителен период от време или значимо разреждане на рецидивите на ПМ.

3. Голяма част от използваните понастоящем клинични и ЕКГ предиктори са сравнително неточни и не могат достоверно да предсказват риска от рецидив на ПМ след аблация.

4. Морфологичните особености на f-вълните при пациенти с ПМ в предпроцедурния период – амплитуда и честота, както и тяхната връзка с клинични и анамнестични пациентски показатели притежават значим прогностичен потенциал, който до момента не е достатъчно обстойно изследван.

Така авторът напълно обосновава смисъла на своето проучване.

Оформянето на целта и задачите произтича от изводите на направения обзор. Д-р Гарвански формулира 3 основни групи задачи с допълнително подзадачи към всяка от тях.

Материалът и методите дават пълно основание да се вярва на получените резултати. Анализирани са общо 39 пациента с ПМ, хоспитализирани в отделението по

електрофизиология и кардиостимулация на Аджибадем Сити Клиник. От тях 30 са мъже (76,9%), средната възраст на участниците – $61,0 \pm 6,9$ год. Водеща клинична форма на аритмията при пациентите, включени в анализа е пароксизмално ПМ (61,5%). След проведена катетърна аблация пациентите са проследени клинично и инструментално за период от 12 месеца с визити на 1-ви, 3-ти, 6-ти и 12-ти следпроцедурен месец (проследяване чрез телефонна анкета е проведено при пациентите, които не са имали възможност за преглед на място).

Използвани са: (1) Неинвазивни методи – анамнеза, физикален преглед, ЕКГ, 24ч. Холтер-ЕКГ мониториране, ехокардиография; (2) Инвазивни методи – дясна сърдечна катетеризация, електрофизиологично изследване и лечение на ПМ – радиочестотна или криоаблация, целяща електрическата антрална изолация на пулмоналните вени.

Електрокардиографските записи са правени със специално създадена за целите на проекта апаратура за адаптирана програмно-апаратна компютърно ориентирана система за отвеждане, обработка, анализ и съхраняване на ЕКГ сигнали. Получените ЕКГ сигнали са обработени със специален софтуер с цел последващ амплитудно-честотен анализ на f-вълните.

Направена е съвременна статистическа обработка на резултатите чрез използване на показатели от дескриптивната статистика (центрове на разпределение, вариационни показатели, хистограми), Ман-Уитни U-тест, дискриминантен анализ. Статистическа значимост е приета при $p < 0,05$.

Характеристика на резултатите и обсъждането:

Най-важните резултати според мен са следните:

1. Демографски, клинични и инструментални данни от пациентите с ПМ, включително данните за рецидиви на ПМ след проведената аблационна процедура;
2. Амплитудно-честотен анализ на f-вълните в изследваните групи, който се прави за първи път сред българска популация от пациенти с ПМ.
3. Уточнените показатели (5 от общо 14 изследвани) с най-висок предсказващ потенциал за рецидиви на ПМ след катетърна аблация.

Резултатите са подходящо онагледени със 17 фигури към основния текст, 39 илюстрации към „Приложения“ и 9 таблици.

Съгласен съм със справката за приносите на дисертационния труд.

Забележки:

1. В „Материал и методи“ не е посочен периодът, за който е проведено набирането и проследяването на пациентите.

2. В „Материал и методи“ изходните характеристики (пол, възраст, тип ПМ, придружаващи заболявания и др.) на анализиранияте групи пациенти биха били по-иллюстративни и лесни за сравнение, ако се представят в табличен вид.

3. В много таблици са използвани думи и съкращения на английски език.

4. В библиографията има само едно заглавие на кирилица - у нас има немалко публикации на тема ПМ.

Тези забележки имат препоръчителен характер и не намаляват явните достойнства на дисертационния труд.

Заклучение:

Особено ценни приноси на дисертационния труд според мен са:

(1) Създадената база данни от пациенти с ПМ след проведена катетърна аблация, проследени за 12 месечен период. Тази база данни би могла да се използва и допълни при бъдещи научни проекти.

(2) Разработената съвместно с ИБФБМИ-БАН апаратно-програмна система за отвеждане, съхраняване и визуализация на стандартни ЕКГ отвеждания, получаване на амплитудно-честотен спектър на f-вълните, съхраняване и измерване на компонентите на спектъра.

(3) Определената констелация от информативни показатели с висока предикативна способност за рецидиви на ПМ в следпроцедурния период. Тези показатели могат да се използват за създаване на предсказващ модел/алгоритъм, прецизиращ подбора на пациенти с ПМ, които биха имали най-големи ползи от радиофреквентна/криоаблация (най-нисък риск от последващи рецидиви). Предсказващият модел/алгоритъм за рецидиви на ПМ след катетърна аблация ще бъде от полза както за клиничната практика, така и за бъдещи научни проекти.

Това ми дава основание да **гласувам с положителен вот** за присъждане на образователна и научна степен “Доктор” на д-р **Искрен Стефанов Гарвански**.

04.03.2022 г.

Подпис:

доц. д-р Стефан Найденов, дм